

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

12741000

BRNO 1980

TŘETÍ SEZÓNA VÝZKUMU PRAVĚKÉHO A SLOVANSKÉHO SÍDLIŠTĚ V MUTĚNICÍCH

/okr. Hodonín/

Zdeněk Klanička, AÚ ČSAV Brno

Terenní práce v roce 1977 pokračovaly na západním okraji sídliště odkryvem 46 čtverců o standardních rozměrech 5 x 5 m. Na výzkumu spolupracoval technik AÚ Rostislav Skopal a průměrně 7 dělníků. Bylo interpretováno více než padesát sídlištních objektů, většinou ze slovanského období, takže celkový počet objektů na sídlišti v Mutěnicích dosáhl počtu 155, plocha prozkoumaná za tři sezóny činí téměř 5 000 m². Pravěká fáze existence sídliště je nejpočetněji reprezentována objekty laténského období. Čtyři nalezené laténské chaty se řadí k šesti, prozkoumaným v předcházejících sezónách. Hrob č.4 s bronzovými náramky je dalším dokladem náhlého přerušení života v uvedené fázi sídliště. Zajímavý materiál přinesly i objekty slovanského období. Především se ukázal značný rozsah sídliště; při kladení vodovodního potrubí byl asi 50 m od silnice, to znamená přibližně 200 m od kraje zkoumané plochy sídliště. Jeden objekt se zdobenou starohradištní keramikou. V rámci zkoumané plochy na sídlišti byla prozkoumána řada objektů s nezdobenou keramikou pražského typu, objekty se zdobenou starohradištní keramikou i objekty předvelkomoravského a velkomoravského stáří. Poprvé se podařilo získat půdorys nadpodlažního obj.132 A, obdélníkovitého tvaru o rozměrech 450 x 550 cm. Jako v minulých letech opět nechyběly i do-provodné nálezy, umožňující přesnější časové zařazení. V jámě obj.113 byl nalezen s keramikou pražského typu další exemplář kostěného hřebene. Zajímavý je i ozdobný řetízek z obj. 133.

Dritte Grabungssaison auf der frühgeschichtlichen und slawischen Siedlung in Mutěnice/Bez. Hodonín/. Die Terrainarbeiten im Jahre 1977 schritten am westlichen Rand der Siedlung fort. An der Grabung nahm Anteil der technische Angestellte des AÚ Rostislav Skopal und durchschnittlich 7 Arbeiter. Es wurden mehr als fünfzig Siedlungsobjekte interpretiert, meist aus dem slawischen Zeitabschnitt. Insgesamt hat man während drei Saisonen 155 Objekte auf einer Fläche von 5 000 m² untersucht. Die prähistorische Phase der Siedlungsexistenz ist am zahlreichsten durch Objekte des latenezeitlichen Abschnittes repräsentiert. Vier gefundene latenezeitlichen Hütten gehören zu den sechs, die in den vorhergehenden Saisonen untersucht wurden. Ein interessantes Material brachten auch die Objekte aus dem slawischen Zeitabschnitt. Vor allem erwies sich der ziemliche Umfang der Siedlung; beim Legen von Wasserleitungsrohren wurde ca.50 m von der Strasse, d.h. ungefähr 200 m vom Rande der untersuchten Siedlungsfläche, ein Objekt mit verzierter altburgwallzeitlicher Keramik entdeckt. Im Rahmen der untersuchten Fläche auf der Siedlung fand man eine Reihe Objekte mit unverzierter Keramik des Prager Types, Objekte mit verzierter altburgwallzeitlicher Keramik sowie Objekte vorgrossmährischen und grossmährischen Alters. Wie in den vergangenen Jahren fehlten auch nicht Begleitfunde, die eine genauere zeitliche Einreihung ermöglichen.

DEPOT ŽELEZNÝCH PŘEDMĚTŮ V HODONÍNĚ

Zdeněk Klanička, AÚ ČSAV Brno

V severozápadním cípu katastru okresního města Hodonína, zvaném Zbrodský les, došlo při kladení elektrického kabelu k objevu skladu železných předmětů. Místo nálezů je přesně lokalizováno, nachází se na svahu mírného písčovitého přesypu na levém břehu Kyjovky, asi 2 km severně od lesovny "Zbrod". Podle kusých zpráv lze předpokládat, že v blízkosti uvedeného nálezů byly zachráněny hradištní nádoby a další nálezů v letech 1930-1938 /B. Dostál, Slovanská pohřebiště ze stř. doby hradištní, str.128/. Z depotu ve Zbrodském lese předal s. F. Horáček, elektromistr MLD Ratíškovice, pracovníkům AÚ štíhlou železnou sekeru s obdélníkovitým tylem, trojúhelníkovitými ostny a krátkým břitem; dále symetrické železné rádló s protáhlou radlicí. Několik dalších železných předmětů, mezi nimi patrně i železná miska slezského typu - jak vyplývá z popisu nálezce - zůstalo na místě nálezů a při zjišťovacím výzkumu nebyly nalezeny. Depot lze předběžně datovat do 8. - 9. století.

Depot von Eisengeräten in Hodonín/Bez. Hodonín/. Am linken Ufer der Kyjovka, ungefähr 2 km nördlich des Forsthauses "Zbrod", fand man zufällig ein Depot von Eisengeräten. Nach fragmentarischen Berichten kann vorausgesetzt werden, dass in der Nähe des angeführten Fundes burgwallzeitliche Gefässe und weitere Funde in den Jahren 1930-1938 geborgen wurden /B. Dostál, Slovanská pohřebiště ze stř. doby hradištní, S.128/. Aus dem Depot übergab der Finder Mitarbeitern des Arch. Institutes eine eiserne Axt mit rechteckigem Nacken, mit dreieckigen Stacheln und kurzer Schneide; ferner einen symmetrischen Hakenpflug mit langgestreckter Pflugschar. Einige weitere

Eisengegenstände, darunter vermutlich auch eine eiserne Schüssel des schlesischen Types - wie aus der Beschreibung des Finders hervorgeht - blieben an der Fundstelle und konnten bei der Feststellungsgrubung nicht gefunden werden. Das Depot kann vorläufig in das 8. - 9. Jahrhundert datiert werden.

BŘECLAV - POHANSKO 1977

Bořivoj Dostál, Jana Vignatiová, Augustin Šik, UJEP Brno

/Obr. 19 - 23/

Terénní práce prováděné v rámci státního plánu byly v roce 1977 silně omezeny pro převod finančních prostředků na jiný úkol v rámci katedry /výzkum v Hluku/. Celkem bylo prozkoumáno jen 625 m², z čehož 100 m² bylo otevřeno již v roce 1976. Výzkum se soustředil na severovýchodní předhradí, a to na část v těsné blízkosti valu /obr.19/, aby mohl být zjištěn vztah osídlení předhradí k osídlení uvnitř hradiska /v lesní školce/. Současně s tím bylo prozkoumáno v šíři 7 m přerušení valu, umožňující vjezd do bývalé lesní školky.

Výzkum proluky ve valu před školkou /obr.20/ ukázal, že vznikla recentně, patrně v souvislosti se stavbou lichtensteinského záměčku na počátku 19. století. Nachází se totiž na spojnicí mezi průsekem v lese /s mohutnými stromy nejméně 200 let starými/ na severní straně SV předhradí a středem záměčku. V podloží zkoumané proluky byly zjištěny dvě kruhové jámy /p 2 m; hl. 45 cm/, shodné rozměry i výplní s jámami zjištěnými v lesní školce a na SV předhradí. Jde zřejmě o stopy po výsadbě okrasných stromů, lemujících oboustranně cestu k záměčku. Prokazatelně v tomto místě nebyla původní brána hradiska, neboť výzkum tam zachytil pozůstatky několika dřev ze základového polštáře opevnění a z jeho týlní dřevěné stěny. Čelní kamenná zeď byla recentním průkopem úplně zničena a zůstaly jen nepatrné zbytky její destrukce. Mělký žlabovitý útvar, táhnoucí se paralelně s čelem opevnění, svědčí o recentní těžbě kamene z destrukce. Po skrývce povrchového humusu se v prostoru za týlní dřevěnou stěnou táhl do vzdálenosti asi 4 m pás světlé hlinité destrukce výplně hradby; hlouběji začínala u její paty asi 2 m široká, do červena propálená požárová vrstva. Pod požárovou vrstvou se těsně při hradbě, mezi obdélníkovými jamami po dvojicích opěrných kúlů týlní stěny, našly tři pohřby. První /č.9 - číslování navazuje na hroby zjištěné v řezech valem v roce 1975 a 1976/ dětský - byl ještě v humusu nad podložím, další dva /10 a 11/ měly společnou hrobovou jámu. Starší pohřeb /č.10/ byl ve skrčené poloze; in situ se našly dolní končetiny a část páteře, kdežto lebka byla pohozena v záspy pohřbu 11, který byl v natažené poloze. Všechny hroby byly bez milodarů, podle stratigrafické situace však byly nesporně vyhloubeny v době existence opevnění, tj. v první polovině 9. století. Pod žárovou vrstvou se zčásti nacházel i objekt 118 /d 255 cm; š 125-135 cm; hl 35 cm/, jehož chronologie není jednoznačná, neboť byl bez inventáře. Dle rovnoběžnosti jeho podélných stěn s hradbou lze soudit, že s ní byl současný. Pod pohřbeným humusem v prostoru vlastní hradby se našly dva objekty /č.116 a 117/ s časněslovanským inventářem.

Pás pětmetrových čtverců, vedený šikmo k patě valu, zachytil dva staré průkopy valem / 11 / 1962 a 111 / 1965 / a palisádový žlábek /d 7 m/ s kúlovými jamkami ve dně /obr.20/, pokračující v sousedních řezech valem a představující zřejmě pozůstatek oplocení, ztěžujícího přístup k vlastní hradbě. Dále tam bylo zjištěno několik kúlových jamek, jejichž vzájemné souvislosti nebo příslušnost k nadzemním stavbám nejsou dosud jasné, a pět sídlíšťných objektů. Z nich objekt 109 představuje ohniště vyložené křemennými valounky, obj. 112 zahloubené ohniště obložené kameny, obj. 114 je obdélníková a obj.113 oválná jáma; obj.115 by mohl být pozůstatkem větší zahloubené hospodářské stavby. V uvedeném pásu se našly jen roztroušené zbytky kamenné destrukce z čelní zdi opevnění.

Východní část výkopu /obr.20/ přiléhala k okraji terénní vlny a k říčnímu rameni, omezující severovýchodní předhradí, a k řezům valem z let 1975 a 1976. Výrazným prvkem této části výkopu byly dva palisádové žlábkové, které se vidlicovitě rozbíhaly směrem k severovýchodu a jejichž překřížení a ukončení bylo zjištěno v řezu valem v roce 1975, a to asi 5 m před čelem hradby. Kratší z nich /d 8 m/ byl zčásti překryt pruhem kamenné destrukce, široké 2-3 m a klesající směrem k jihovýchodu. Není vyloučeno, že žlábek i destrukce souvisely s lehkým opevněním předhradí, podobným tomu, které bylo zjištěno v severnější části předhradí. Směr žlábků naznačuje, že část předhradí byla meandrujícím ramenem Dyje odplavena; stejným ramenem byl o několik metrů dále zničen i krátký úsek opevnění hradiska. Druhý žlábek, zachycený v délce 28 m, probíhal západněji prvního a porušoval velkomoravský obj.121; jeho funkce a chronologie jsou zatím nejasné. Na jižním okraji východní části výkopu byly objeveny tři časněslovanské objekty obloukovitě rozložené. Jeden z nich byl obydlím s kamennou pecí v rohu /obj.111/, další dva /obj.103 a 104/ byly bez otopného zařízení. Z obj.103 pochází jeden hrnec pražského typu /obr.22:1/ a s obj.104 souvisel hrubě hnětený, téměř kulovitý hrnec se šikmými rýhami na povrchu /obr.22:2/. Ostatních 12 objektů s rámcově středohradištním inventářem představují obdélníkovité nebo oválné jámy, z nichž v některých byly stopy po ohništích /obj.102,106,108,119/; v obj.102 byla kromě toho i kamenná pec a obj.108 byl zřejmě výhň, jak nasvědčuje jeho vymazané a vypálené dno. Z nadzemního obydlí zřejmě pocházela kamenná pec, označená jako obj.107, zachycená již v povrchovém humusu. V jejím topeništi se našel zárem deformovaný hrnec, zdobený hřebem - novými vlnicemi a rýhami /obr.23:9/. Též zdobený hrneček z obj.102 jakož i další keramické fragmenty z toho i dalších objektů /100,101,105-107,110,120-124/ mají středohradištní ráz. Pozoruhodným nálezem z obj.110 je železná radlice /obr.22:7/ a z obj.119 zdobený parohový předmět s dutými rozvětvenými rameny /obr.22:3/. Vzácností je též nález železné objímky s trnem /obr.22:5/, blízké obdobným předmě -

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné